

Sprostredkovanie poistenia v procese globalizácie poistného trhu

Anna MAJTÁNOVÁ

Úvod

Sprostredkovanie poistenia sa v posledných rokoch, najmä v súvislosti s rýchlo sa rozvíjajúcim poistným trhom v Slovenskej republike, vyvinulo ako vysoko špecializovaná regulovaná forma sprostredkovateľskej činnosti. V rámci komplikovaných právnych vzťahov vznikajúcich v tomto odvetví, je potrebné si uvedomiť, že ide predovšetkým o službu poskytovanú individuálnemu klientovi – a teda spotrebiteľovi. Vzťah vznikajúci medzi sprostredkovateľom poistenia a klientom je, aj z právneho hľadiska, potrebné primárne vnímať ako vzťah medzi poskytovateľom služby a spotrebiteľom. Dôraz na kvalitné a zároveň výhodné poistné krytie sa neustále zvyšuje a jeho správny výber je v dnešných podmienkach možný len pri využití odborných rád sprostredkovateľov poistenia.

Oblasť sprostredkovania poistenia a sprostredkovania zaistenia je v súčasnosti legislatívne riešená smernicami Európskej únie a každá členská krajina je povinná implementovať tieto smernice do vlastnej legislatívy. Znamená to, že aj Slovenská republika musela realizovať tento proces, pričom aj naše určité odporúčania boli využité pri tvorbe základnej právnej normy.

Cieľom predloženého príspevku je objasniť podmienky a požiadavky na sprostredkovanie poistenia a sprostredkovanie zaistenia na slovenskom poistnom trhu a spôsob implementácie smernice Európskej únie do slovenskej legislatívy. Ďalej stručne definovať kategórie sprostredkovateľov, ich povinnosti, poukázať na vzájomné odlišnosti a analyzovať sprostredkovateľskú činnosť vo vybraných krajinách Európskej únie a transpozíciu smernice do národných legislatív príslušných krajín.

Prezentovaný príspevok je výsledkom riešenia projektu VEGA č. 1/4629/07 “Vývojové trendy v poistnom krytí životných a neživotných rizík“, riešeného na Katedre poisťovníctva Národohospodárskej fakulty EU v Bratislave - autorka je zodpovednou riešiteľkou tejto výskumnej úlohy.

1. Smernica 2002/92/ES Európskeho parlamentu a rady o sprostredkovaní poistenia

Tak ako vo väčšine európskych smerníc tak aj v smernici o sprostredkovaní poistenia a zaistenia sa uprednostňuje obsah pred formou. Smernica nepokladá za najdôležitejší názov alebo označenie sprostredkovateľa poistenia, naopak pozornosť sa venuje tomu, či tieto subjekty vykonávajú profesijnú činnosť ako hlavné, alebo vedľajšie povolanie. V neposlednom rade je dôležité, či sú subjekty

preukázateľne kompetentné predstúpiť pred klienta, čím Európska únia dbá vo zvýšenej miere na ochranu spotrebiteľa – laika.¹

Smernica definuje sprostredkovanie² ako činnosti spočívajúce v

- ponúkání, navrhování alebo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu zmlúv o poistení,
- uzavieraní takýchto zmlúv,
- spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistnej udalosti.

Smernica vymedzuje tie subjekty na ktoré sa nevzťahuje – teda vymedzuje úzky okruh osôb, ktoré vykonávajú sprostredkovanie, ktoré si nevyžaduje vysokú kvalifikáciu, resp. sa netýkajú veľkých rizík.

Za sprostredkovateľa poistenia považuje Smernica každú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá za odmenu začína vykonávať alebo vykonáva činnosť sprostredkovania poistenia a delí ich takto:

- sprostredkovateľ
- viazaný sprostredkovateľ – vykonáva činnosť sprostredkovania v mene a na účet jednej alebo viacerých poisťovní, avšak neinkasuje poistné ani sumy určené pre zákazníka,
- sprostredkovateľ, ktorý nespĺňa-splňa podmienky (podľa článku 4, ods. 1 smernice), ale za ktorého preberá plnú zodpovednosť sprostredkovateľ, ktorý tieto požiadavky splňa.
- sprostredkovateľ, ktorý nespĺňa-splňa podmienky (podľa článku 4, ods. 1 smernice), ale za ktorého preberá plnú zodpovednosť poisťovňa.

Hlavným rozdiel medzi sprostredkovateľom a viazaným sprostredkovateľom, ktorý smernica uvádza je skutočnosť, že viazaný sprostredkovateľ *nesmie inkasovať poistné, ani sumy určené zákazníkovi*. Z kontextu vyplýva, že Európska únia má na mysli iba inkaso bežného poistného. *Nebolo by účelné, aby sa transpozíciou smernice znemožnila možnosť, aby agent ihneď po uzavretí poistnej zmluvy inkasoval poistné za prvé obdobie*. Takáto prax sa u nás ustálila veľmi dávno a neexistuje žiaden dôvod tieto praktiky meniť. Podstatné je to, že z hľadiska ochrany spotrebiteľa to predstavuje vysoký štandard, pretože všetko prípadne riziko v prípade, že by agent neodviedol platbu poisťovní, znáša poisťovňa sama a nie klient.

Základným predpokladom pre úspešne fungovanie poisťovacej činnosti je, že sprostredkovatelia poistenia musia mať dobrú povesť. Zároveň im smernica ukladá povinnosť poistiť sa (alebo sa preukázať inou porovnateľnou zárukou), pre prípad zodpovednosti vyplývajúcej z profesionálnej nedbanlivosti do výšky aspoň 1 mil.

¹ Chačaturianová, I.: Slovenský sprostredkovateľ poistenia v Európskej únii, Poistné rozhl'ady, č.1, 2004, str. 16-18

² Smernica 2002/92/ES Európskeho parlamentu a rady z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia, čl. 2, ods. 3

Euro pre každú a 1,5 mil. Eúr pre všetky poistné udalosti. Táto povinnosť neplatí, ak takéto poistenie alebo porovnateľná záruka je poskytovaná³:

- poisťovňou, alebo iným podnikom, v mene ktorého sprostredkovateľ poistenia koná, alebo
- pre ktorý je sprostredkovateľ poistenia alebo zaistenia oprávnený konať, alebo
- takýto podnik prevzal plnú zodpovednosť za konanie sprostredkovateľa.

Článok 4. ods. 4 Smernice sa venuje ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky potrebné opatrenia proti neschopnosti sprostredkovateľa a to: poistenia previesť poistné na poisťovňu alebo, previesť sumu poistného plnenia alebo vrátiť poistné poistencovi.

Jedným z najvýznamnejších atribútov ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní služieb ako takom, je poskytnutie dostatočného objemu informácií zo strany poskytovateľa služby, aby sa spotrebiteľ mohol kvalifikovane rozhodnúť o uzavretí, resp. neuzavretí zmluvy a zároveň, aby mal už pred uzavretím zmluvy dostatočné množstvo informácií o produkte a jeho poskytovateľovi do budúcnosti, najmä pre prípad nespokojnosti s kvalitou poskytovanej služby a následného uplatňovania svojich nárokov. Smernica vychádza z uvedeného konceptu a už vo svojej preambule zdôrazňuje potrebu „stanoviť povinnosti, ktoré majú mať sprostredkovatelia poistenia pri poskytovaní informácií zákazníkom“⁴.

Ochrana spotrebiteľa prijímajúceho služby, alebo kupujúceho si tovar je základom všetkých európskych smerníc. Vychádza z faktu, že bežný klient je laikom, ktorý nemá skúsenosti, vedomosti ani schopnosti, aby vedel rozlíšiť kvalitné od zlého, profesionálne od nekvalifikovaného, spoľahlivé od nezodpovedného. Preto je potrebné, aby mal záruku, že sa na poskytovateľa služieb môže spoľahnúť.

2. Implementácia smernice Európskej únie v Slovenskej republike

Napriek tomu, že zo strany EÚ bola požiadavka implementovať uvedenú smernicu ešte pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, nestalo sa tak. Slovensko patrilo do tej skupiny štátov, ktoré s aproximáciou tejto smernice meškali a zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia nadobudol účinnosť až 1. septembra 2005.

Táto legislatívna norma priniesla zásadné zmeny ktoré, v slovenskom poistnom práve neexistovali. Ide najmä o nasledovné nové inštitúty:

- vymedzenie pojmu sprostredkovania poistenia,
- nová kategorizácia sprostredkovateľov poistenia,

³ Žáková, J.: Úvaha nad transpozíciou smernice 2002/92/ES, Poistné rozhľady, č.4, 2004, str. 17

⁴ Smernica 2002/92/ES Európskeho parlamentu a rady z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia, čl. 19

- spôsob zabezpečenia zodpovednosti za škody spôsobené sprostredkovateľom tretej osobe,
- zriadenie registra sprostredkovateľov,
- stanovenie požiadaviek na odbornú spôsobilosť,
- informačná povinnosť.

Zákon definuje sprostredkovanie poistenia ako⁵:

- predkladanie ponúk na uzavretie poistnej zmluvy, predkladanie návrhu poistnej zmluvy a vykonávanie iných činností smerujúcich k uzavretiu poistnej zmluvy,
- uzavretie poistnej zmluvy,
- spoluprácu pri správe poistenia,
- spoluprácu pri vybavovaní poistných nárokov a poistných plnení z poistných zmlúv,
- zisťovanie, hodnotenie a spracovanie analýz poistného rizika a
- poskytovanie odborného poradenstva v oblasti poisťovníctva, pokiaľ budú tieto činnosti vykonávané za odplatu a pokiaľ tieto činnosti nevykonáva priamo poisťovňa, alebo zamestnanec poisťovne.

Nová kategorizácia upravená zákonom rozlišuje sprostredkovateľov poistenia na dve základné skupiny a to podľa toho či potrebuje povolenie na vykonávanie činnosti od orgánu dohľadu alebo nie. Bez ohľadu na to, či sprostredkovateľ vykonáva činnosť na základe povolenia alebo nie, každý ma povinnosť zaregistrovať sa na príslušnom úrade. Táto povinnosť neplatí pre zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosť v mene zamestnávateľa. Na základe slobôd danými Európskou úniou⁶ môžu na slovenskom poistnom trhu pôsobiť aj sprostredkovatelia poistenia z iných členských štátov, ktorí musia byť tiež registrovaní a prípadne mať povolenie na vykonávanie tejto činnosti zo svojho domovského štátu.

Sprostredkovatelia poistenia sú rozdelení do štyroch skupín a to:

- poisťovací agent,
- poisťovací maklér,
- výlučný sprostredkovateľ poistenia,
- podriadený sprostredkovateľ poistenia.

Poisťovací agent je osoba, ktorá vykonáva sprostredkovanie poistenia na základe zmluvy s jednou alebo viacerými poisťovňami, musí spĺňať požiadavky pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti a musí byť dôveryhodnou osobou.

Poisťovací maklér je osoba, ktorá vykonáva sprostredkovanie poistenia na základe zmluvy s klientom, vypracováva nestrannú a podrobnú analýzu dostatočného počtu produktov dostupných na poistnom trhu. Musí spĺňať požiadavky pre najvyšší stupeň odbornej spôsobilosti a musí byť dôveryhodnou osobou.

⁵ Zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia

⁶ Zmluva o Európskej únii, podpísaná v Maastrichte vo februári 1992, stanovila 4 základné slobody na jednotnom – vnútornom trhu EÚ: voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu.

Hlavný rozdiel medzi poisťovacím agentom a poisťovacím maklérom je to, že poisťovací agent si môže dovoliť klientovi predložiť vždy iba „závislú“ – teda ponuku obmedzenú na poisťné produkty tých poisťovní, s ktorými má uzatvorenú zmluvu (môže predložiť napr. aj ponuku iba jediného poisťného produktu), kým na druhej strane poisťný makléř je povinný vypracovať vždy nestrannú, inak povedané „nezávislú“ ponuku – teda ponuku dostatočného počtu poisťných produktov dostupných na poisťnom trhu tak, aby mohol objektívne zdôvodniť, že ponúka klientovi optimálny spôsob krytia jeho poisťného rizika a uspokojenia jeho poisťného záujmu.

Výlučný sprostredkovateľ poistenia je fyzická osoba, ktorá vykonáva sprostredkovanie poistenia na základe zmluvy s jednou poisťovňou. Teda musí spĺňať požiadavky pre základný stupeň odbornej spôsobilosti a musí byť dôveryhodnou osobou.

Podriadený sprostredkovateľ poistenia je fyzická osoba, ktorá vykonáva sprostredkovanie poistenia na základe zmluvy s poisťovacím agentom, poisťovacím maklérom alebo so sprostredkovateľom z iného členského štátu. Musí spĺňať požiadavky pre základný stupeň odbornej spôsobilosti a musí byť dôveryhodnou osobou. Môže uzavrieť zmluvu iba s jednou z osobou uvedených vyššie.

3. Právna úprava sprostredkovateľskej činnosti v krajinách Európskej únie

Ako sme už povedali, európske smernice priamo neurčujú práva a povinnosti fyzických a právnických osôb. Stanovujú len základné pravidlá a zásady, ktorými sa musia riadiť. Jednotlivé krajiny si môžu v rámci limitov dané pravidlá upraviť osobitne. Z toho vyplýva, že členské štáty si určite nestanovili rovnaké podmienky na začatie a vykonávanie sprostredkovania poistenia.

Prepojenie poisťných trhov v rámci Európskej únie vedie ku skvalitneniu ponúkaných poisťných produktov a poisťných služieb na celom území EÚ. Pre ešte efektívnejšie fungovanie poisťných trhov, konkrétne sprostredkovateľskú oblasť je potrebná vzájomná spolupráca jednotlivých orgánov dohľadu členských krajín. Prostredníctvom úzkej spolupráce dozorných orgánov sa zabezpečí hladké a transparentnejšie fungovanie vnútorného jednotného európskeho poisťného trhu. Pre efektívne fungovanie je potrebné vymedziť právomoci, kompetencie a povinnosti pre jednotlivé dohľady členských krajín. Je potrebná aj spolupráca v oblasti regulácie sankcií pre obchody presahujúce hranice členských štátov. Takýmto spôsobom sa postupne vyvíja dozor nad vnútorným poisťným trhom.

V európskych krajinách je sprostredkovateľská činnosť upravovaná záväznými právnymi normami. V súčasnej dobe prebieha proces integrácie poisťných trhov krajín Európskej únie a z toho vyplývajúca tvorba nových zákonov, ktoré budú upravovať sprostredkovateľskú činnosť podľa vzoru európskych právnych noriem.

Tabuľka č. 1 uvádza termíny účinnosti nových zákonov v jednotlivých štátoch.

Aplikácia smernice EÚ o sprostredkovaní

Členský štát EÚ	Dátum účinnosti nových zákonov
Belgicko	koniec roka 2005
Cyprus	neschválený
ČR	1.1.2005
Dánsko	1.1.2005
Estónsko	15.1.2005
Fínsko	1.9.2005
Francúzsko	5.12.2005
Grécko	návrh v schvaľovacom procese
Holandsko	1.10.2005
Írsko	14.1.2005
Litva	asi nie
Lotyšsko	1.4.2005
Luxembursko	13.7.2005
Maďarsko	1.5.2005
Malta	14.1.2005
Nemecko	neprijali zákon, neprehľadný systém
Nórsko	1.1.2006
Poľsko	9.4.2005
Portugalsko	návrh v schvaľovacom procese
Rakúsko	15.1.2005
Slovensko	1.9.2005
Španielsko	december 2005
Švédsko	1.7.2005
Taliansko	2.9.2005

Zdroj: www.bipar.org (11.9.2007)

Hlavnou príčinou oneskorenej transpozície niektorých členských štátov, bola najmä rozsiahla oblasť aplikácie nových zákonov a predpisov, ktoré zo smernice vyplývajú a sú v záujme ochrany klienta. V krátkej dobe sa predpokladá prijatie nových právnych noriem v krajinách, v ktorých zatiaľ implementácia smernice nebola úplná. Urýchlené prijatie nových zákonov vyplýva najmä z hrozby udelenia vysokej pokuty pre štáty ktoré nemajú registrovaných sprostredkovateľov. Sprostredkovateľ má právo náhrady škody voči štátu za nezrealizovaný alebo zmarený zahraničný obchod.

3.1. Sprostredkovateľská činnosť vo Veľkej Británii

Veľkú Britániu môžeme považovať za kolísku poisťovníctva, a teda aj sprostredkovateľskej činnosti. Britský poisťný trh je najväčší poisťný trh v Európe a môžeme ho považovať za lídra európskeho poisťovníctva. Veľká Británia vždy významne ovplyvňovala nielen celoeurópsky vývoj poisťovníctva, ale aj sprostredkovateľov ako neoddeliteľnú súčasť poisťného trhu.

Vo Veľkej Británii sú sprostredkovatelia povinní zaregistrovať sa. Viazaní sprostredkovatelia sú vedení v zoznamoch jednotlivých poisťovní a zároveň aj v centrálnom registri. Nezávislí sprostredkovatelia neživotného poistenia sú vedení v zozname Asociácie britských poisťovateľov. Poisťovací makléri sa registrujú v Insurance Broker Registration Council, kde musia preukázať požadovaný objem prevádzkového kapitálu. Makléri sú tiež povinní viesť osobitné bankové účty, cez ktoré prúdi poisťné do poisťovne a poisťné plnenie od poisťovne klientovi. Tieto účty musia byť oddelené od vlastného hospodárenia poisťovacieho makléra.

Poisťovací makléri musia vykonať odbornú skúšku ako záver absolventského štúdia Kralovského inštitútu poisťovníctva.

Lloyd's, ako najväčší poisťovací syndikát vo Veľkej Británii, v roku 2001 viedol vlastný program akreditácie maklérov. Členovia Lloyd's uskutočňujú svoje obchody v skupinách nazývaných Syndikáty, ktoré sú vedené ich riadiacimi agentúrami, zodpovednými za určenie poisťovateľov pre každú hlavnú skupinu obchodov. Akceptujú riziká v mene členov svojho syndikátu. Nerokujú priamo s verejnosťou, ale obchod k nim prinášajú výlučne len makléri akreditovaní v Lloyd's. Lloydovskí poisťovatelia nemajú žiaden iný kontakt s poisťujúcou sa verejnosťou a ich objem poisťného je závislý na iniciatíve a podnikavosti maklérov.

Od roku 2004 prebrala zodpovednosť za reguláciu poisťovníctva Financial Services Authority. Túto činnosť predtým vykonávala General Insurance Standards Council. Nový orgán sprísnil požiadavky na poisťovacích maklérov, s cieľom skvalitniť služby klientom a zvýšiť ochranu spotrebiteľa. Po tejto zmene mnoho menších maklérov zaniklo, pretože neboli schopní splniť nové požiadavky.

Od 1.12.2004 začali pre sprostredkovateľov poistenia a zaistenia platiť nové, prísnejšie podmienky. Nový zákon ruší tzv. „princíp polarizácie“. V záujme ochrany spotrebiteľa sa britský zákonodarcami zamerali na rozlíšenie „nezávislého sprostredkovateľa“ a „viazaného sprostredkovateľa“. V praxi sa však ukázalo, že viazaní sprostredkovatelia nemohli klientom poskytnúť kompletnú paletu poisťných produktov.

Za dohľad nad sprostredkovateľmi poistenia a dohľad nad odbytom poskytnutých finančných služieb zodpovedá Financial Services Authority (FSA) – Úrad pre finančné služby.

Možno konštatovať, že britská implementácia smernice Európskej únie bola veľmi kvalitná a obsiahla. Veľká Británia implementovala smernicu ako prvá krajina Európskej únie. Transformácia smernice do britského práva predstavuje kompletnú revíziu sprostredkovateľského práva. Revízia povedie k vytvoreniu nákladných štruktúr a postupov. Odborníci tvrdia, že finančné náklady a veľká

administratívna záťaž sú pre slabších sprostredkovateľov nezniesiteľné, a preto časom dôjde k prečisteniu sprostredkovateľov na poistnom trhu. Takáto zmena je pozitívom najmä pre klienta, ktorí bude mať prístup ku kvalitnejším produktom a službám.

Vzhľadom na geografickú, hospodársku a jazykovú blízkosť Írska k Veľkej Británii, sú aj zákony oboch krajín veľmi podobné. Írsky zákon obsahuje prísne požiadavky na vzdelanie sprostredkovateľov. Zákon zahrňuje aj detailné ustanovenia regulujúce výkon tohto povolania

3.2. Sprostredkovateľská činnosť v Nemecku

Nemecko je významný štát Európskej únie, pôsobí tu veľmi silná skupina sprostredkovateľov. Odhaduje sa, že v Nemecku pôsobí vyše 500 000 aktívne činných sprostredkovateľov poistenia.⁷

V súčasnosti v Nemecku neexistuje žiadna právna norma o pracovnom pomere sprostredkovateľov poistenia, a preto je nevyhnutné, čo najrýchlejšie zostaviť kompletný zákon. Vzhľadom na hrozbu z porušenia zmluvy Európskej únie - stanovenie vysokej pokuty a hroziaceho nároku úhrady škody zo strany sprostredkovateľov a klientov, sa v Nemecku zavádza dvojstupňový implementačný proces. Potom by mala byť sprostredkovateľská činnosť regulovaná predbežným zákonom, ktorý zabezpečí rýchlejšiu implementáciu smernice. Nový zákon bude zameraný na informačné povinnosti, povinnú registráciu sprostredkovateľov, zaistenie finančných prostriedkov klientov a v neposlednom rade na odborné požiadavky kladené na sprostredkovateľov.

Podľa predbežného návrhu zákona o sprostredkovateľoch poistenia, bude každý sprostredkovateľ potrebovať na výkon svojej činnosti povolenie, s výnimkou viazaného agenta, ktorý nepotrebuje povolenie, zodpovednosť za neho preberá poisťovňa. Sprostredkovatelia budú povinní zaregistrovať sa. Podmienky poistenia profesijnej zodpovednosti sú rovnaké ako ustanovuje smernica 2002/92/ES.

3.3. Sprostredkovateľská činnosť v ČR, Maďarsku a Poľsku

Vstupom do Európskej únie sa Česká republika zaviazala prijať zákon, ktorý splní požiadavky vyplývajúce zo smernice Európskej únie č. 2002/92/ES. Prijatie nového zákona si vyžiadala potreba rýchlo prispôsobiť legislatívu a podmienky pre vykonávanie sprostredkovateľskej činnosti s podmienkami na domácom poistnom trhu.

Potreba nového zákona vyplývala najmä z nedostatočnej evidencie sprostredkovateľov a sprísnenia kvalifikačných požiadaviek na nich.

V Českej republike bol prijatý zákon č. 38/2004 Z.z. o poisťovacích sprostredkovateľoch a vstúpil do platnosti 1.1.2005.

Profesia poisťovacích sprostredkovateľov v Maďarsku nemá dlhú tradíciu. Prvá maklérska firma bola založená v roku 1990. Licenciu na výkon sprostredkovateľskej činnosti môžu dostať len právnické osoby, nie jednotlivci.

⁷ www.bipar.org

V roku 1991 bola založená Maďarská asociácia nezávislých poisťovacích maklérov. Okrem maklérov sprostredkovateľskú činnosť v Maďarsku vykonávajú aj viazaní agenti a multiagenti.

Približne 3/4 celkovej produkcie, sa realizuje prostredníctvom maklérov. Makléri sú viac špecializovaní na neživotné než na životné poistenie.

Po vstupe Maďarska do EÚ bol za veľmi krátku dobu prijatý nový zákon o sprostredkovateľoch, ktorý implementuje smernicu EÚ do národného práva.

Tento zákon ponecháva kategórie sprostredkovateľov, ale uvádza nové podmienky vzdelania a rieši ich veľmi podrobne. Maďarský zákon udeľuje povinnosť všetkým sprostredkovateľom mať vysokoškolské vzdelanie, prípadne vykonať odbornú skúšku. Povinnosť skúšky sa ruší ak sprostredkovateľ: má ukončenú vysokú školu, už v minulosti nejakú odbornú skúšku vykonal, sprostredkovateľ dosiahol 55 rokov, keď tento zákon vstúpil do platnosti.

Druhú kategóriu výnimiek tvoria rôzne časové limity na vykonanie odbornej skúšky. Existujúci sprostredkovatelia musia odbornú skúšku vykonať do 4 rokov a noví sprostredkovatelia do 2 rokov od začatie vykonávania svojej činnosti. Všetci sprostredkovatelia musia mať ukončené vysokoškolské vzdelanie a dodatočne absolvovať doškolovací kurz v rozmedzí minimálne 130 hodín. Tento kurz sa skladá z teórie poisťovníctva, poisťnej matematiky, poisťného práva, finančného plánu a marketingu.

V Maďarsku existuje len jeden register, do ktorého sa zapisujú viazaní agenti, ale aj nezávislí sprostredkovatelia – makléri. Nový zákon neumožňuje vykonávať sprostredkovateľskú činnosť externe tzn. ako vedľajší pracovný pomer. Povinnú registráciu podstupujú len tí sprostredkovatelia, ktorí bezprostredne vykonávajú sprostredkovateľskú činnosť, tzn. majú priamy kontakt s klientom. Povinná registrácia sa nevzťahuje na tých zamestnancov, ktorí vykonávajú pomocné alebo podporné činnosti pre sprostredkovateľov. Register spravuje Dozorná rada pre finančné služby.

Nový zákon o sprostredkovaní poistenia v Poľsku. zachoval delenie sprostredkovateľov na makléra a agenta. Vychádzajúc zo Smernice EÚ nový zákon upravuje zákonnú povinnosť zaregistrovať sa, definuje požiadavky na odbornú spôsobilosť sprostredkovateľov a udeľuje povinnosť poistenia zodpovednosti za škodu. Zodpovednostné poistenie maklérov a neviazaných agentov (vrátane multiagentov) bolo do 15.1.2005 ohraničené spodným limitom 50 tisíc EUR, v súčasnosti je dolná hranica 1 mil. EUR.

Poľský sprostredkovateľský trh sa vyvíjal veľmi podobne ako maďarský, český a slovenský. Sprostredkovatelia sa viac špecializujú na sprostredkovanie neživotného poistenia ako životného. Jedným z dôvodov prečo je tomu tak, je, že poisťovne uprednostňujú pri sprostredkovaní poistenia vlastnú sieť poisťovacích agentov než poisťovacích maklérov. Služby sprostredkovateľov častejšie využívajú poisťovne s malým trhovým podielom.

V roku 1992 bola založená Asociácia poľských poisťovacích maklérov, ktorá je členom BIPAR. Táto inštitúcia združuje len fyzické osoby. V roku 2002 vznikla

Poľská komora poisťovacích a zaisťovacích maklérov a dve asociácie nemaklérske poisťovacie sprostredkovateľov.

Dohľad nad sprostredkovateľmi vykonáva Úrad pre dozor v oblasti poisťovníctva a penzijných fondov.

Záver

Záverom možno konštatovať, že hlavným a najväčším problémom, ktorý vyplýva zo smerníc o sprostredkovaní je zladenie zmluvných vzťahov medzi sprostredkovateľom a klientom na jednej strane a sprostredkovateľom a poisťovňou na strane druhej. Prax priniesla dve riešenia a to: registráciu subjektu v inom členskom štáte EÚ, ktorý smernicu implementoval a vytvorenie dvoch samostatných subjektov, jedného s licenciou poisťovacieho makléra a druhého s licenciou agenta.

Trendy a vývoj v oblasti sprostredkovania poistenia nasvedčujú tomu, že sprostredkovanie finančných služieb bude viac sofistikovanejšie, čo sa týka nielen nárokov na odbornú spôsobilosť ale i zvýšenú mieru ochrany konečných spotrebiteľov. Túto myšlienku umocňuje novo pripravovaný zákon, ktorý by mal upravovať nielen poisťovních sprostredkovateľov ale všetkých finančných sprostredkovateľov.

Kľúčové slová

Sprostredkovanie poistenia, sprostredkovateľ, poisťovací makléř, poisťovací agent.

Literatúra

1. MAJTÁNOVÁ, A., DAŇHEL, J., DUCHÁČKOVÁ E., KAFKOVÁ, E.: *Pojišťovníctví – teorie a prax*, Ekopress, s r. o. Praha 2006, 440 s. ISBN 80-86929-19-1
2. CHAČATURIANOVÁ, I.: Slovenský sprostredkovateľ poistenia v Európskej únii, In: *Poistné rozhľady*, roč. 2004 č. 1. ISSN 1335-1044
3. FRONC, B.: Podriadení a výluční sprostredkovatelia poistenia, In: *Poistné rozhľady* roč. 2005 č. 3. ISSN 1335-1044
4. JAROŠ, R.: Sprostredkovanie poistenia v európskom kontexte. In: *Poistné rozhľady* roč. 2006 č. 2. ISSN 1335-1044
5. MAJTÁNOVÁ, A., PALACKOVÁ, D.: Sprostredkovanie a tendencie jeho vývoja v Slovenskej republike. In: *Nová ekonomika*. ročník 2005 č. 4 ISSN 1336-1732
6. ŽÁKOVÁ, J.: Úvaha nad transpozíciou smernice 2002/92/ES. In: *Poistné rozhľady*. roč. 2004, č. 4. ISSN 1335-1044
7. Smernica 2002/92/EC Európskeho parlamentu a Rady z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia

8. Zákon č. 340/2005 Z.z. o sprostredkovaní poistenia a zaistenia v znení neskorších zákonov
9. Zákon č. 38/2004 Sb. o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poisťných udalostí v platnom znení
10. Zákon č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
11. www.bipar.org

Summary

The field of insurance and guarantee intermediation is currently regulated by the directives of European Union and every member is obligatory to implement these directives into own legislation. That means the Slovak Republic had to realize this process. The goal of this contribution is to clarify the conditions and requirements for insurance and guarantee intermediation on Slovak insurance market and the way of implementation of the European Union directives into Slovak legislation. Also to shortly define categories of mediators and their responsibilities, to mention differences and analyze intermediary activities in selected countries of European Union and transposition into national legislation of relevant countries.

Adresa autora

Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Katedra poisťovníctva
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita v Bratislave
Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava
Slovensko
Tel.: +0421(0)2 / 672 91 575
E-mail: majtanov@euba.sk